

HET BOUWKUNDIG ERFGOED VAN OOSTENDE (deel 9)

Foto C.W.

Voor deze 9de bijdrage over het Bouwkundig erfgoed van Oostende duikelen we weer even de tijd in.

Het Stationsgebouw van Oostende werd ingehuldigd op 1 augustus 1913. Dit station met zowel maritieme als toeristische bestemming is een Belle-Epoquemument.

Het Zeestation van Oostende

Het Stationsgebouw van Oostende kunnen we zonder enige twijfel omschrijven als één van de belangrijkste gebouwen van deze badstad. Gezien de directe verbinding met de aanlegkade van de RMT-pakketboten die de verbinding met Engeland onderhouden, is het een reizigersstation van internationale betekenis. Terwijl ook de weekend- en dagjestoeristen altijd al (en terug in toenemende mate) van dit eindstation gebruik hebben gemaakt om naar onze kust te komen en omgekeerd. Gezien de lokatie en functie werd dit stationsgebouw van Oostende aanvankelijk gewoon de «Zaistoatsje» genoemd.

Dat station gebouwd tussen 1911 en 1913 leek ons meer dan de moeite waard om het als bouwkundig erfgoed in Oostende even van naderbij te gaan bekijken. Dit jaar, 80 jaar geleden werd gestart met de bouw van een nieuw station te Oostende. Een gebouw dat bedoeld was om aan de groeiende stroom reizigers meer comfort te kunnen bieden. In de maand april 1910 werd door aannemer Wittebort Gebr. uit Brussel naar de plannen van de ingenieur-architecten Otten en Sculen gestart met de werken.

Qua architectuur is dit Oostends Stationsgebouw bijzonder rijk en boeiend. De architecten slaagden er bovendien wonderwel in om het een typisch Oostends Belle Epoque-karakter mee te geven. Tegelijk zochten ze ook naar een

klassieke vormtaal die we eveneens in het gebouw terugvinden.

De klassieke vormtaal in dit Oostends Stationsgebouw is 'eclectisch behandeld', met zelfs Jugendstil-motieven op de gietijzeren hoogspanten. Het toepassen van deze skelet-structuur in gietijzer met hout en glasopvulling was toen helemaal nieuw.

Het Oostends Kaaistation is verder gebouwd met diverse soorten natuursteen: arduin (blauwe hardsteen van Soignies), graniet (rode Schotse granietsteen), kalksteen (witsteen van Euville) en vooral heel veel ambachtelijke kennis.

Ingehuldigd op 1 augustus 1913 was 'Oostende-Kaai' een laatste veropenbaring van de Oostendse Belle-Epoque-glorie. Een monument in deze stad.

Het Oostendse Westerstaketsel

In 1584 werden om strategische redenen de duinen beoosten de stad doorgestoken door de Oostendenaars. Dit om het de Spanjaarden bij een eventueel beleg onmogelijk te maken de stad in te nemen. Zo ontstond er een brede geul, waar door het zeewater tot diep het achterland binnendrong.

Tijdens het fameuze Beleg van Oostende (1601-1604) werd die geul door de belegerden gebruikt als haventoeegang.

De oude westelijke haven was nagenoeg helemaal verzand.

Ter bescherming van de nieuwe haveningang en geul, ondermeer om het verzanden te voorkomen, werd in de periode 1665-1662 het eerste oostelijk staketsel gebouwd. Het bestond uit reien heipalen met tussenin een dam van klei en reiswerk. Daarna werd op de westelijke zijde van de toegang tot de havengeul een driehoekig staketsel gebouwd, dat eigenlijk deel uitmaakte van de dijkverdediging van de stad. De geul werd aanvankelijk op de westelijke oever verstrekt door haakse strandhoofden.

Omstreeks 1700 werden deze vervangen door een staketsel gebouwd in de lengterichting van de geul. Dit was echter nog altijd geen bewandelbaar staketsel. Door stormen, aanvaringen, veroudering en aantasting was het noodzakelijk bestendig te herstellen en te onderhouden. Meestal ontbraken de nodige kredieten en bevonden de staketsels zich in slechte toestand.

In 1867-1871 werd het tijdok voor de visserij, het huidige Montgommerydok, gebouwd. Het Westerstaketsel werd verlengd in zuidelijke richting om aan te sluiten op de kaaimuren van het nieuwe dok. In noordelijke richting werd het verlengd om dezelfde lengte te bereiken als het oosterstaketsel.

Dit staketsel was mits de nodige voorzichtigheid ten dele bewandelbaar.

Pas in 1888 werd de bouw voorzien van een gloednieuw en toeristisch georiënteerd staketsel. Als een promenade in zee zou men over dit staketsel kunnen wandelen.

In 1890 was dit nieuwe staketsel, het huidige, afgewerkt.

Vandaag vormt dit Westerstaketsel de uitgelezen wandeling voor al wie van de zilte zeelucht houdt.

Met wat geluk kun je op het cafeteria bij Walter 'Boot' terecht voor iets warmes en of hartigs.

Het Oostends staketsel dateert van 1890. (boven)

Het staketsel vanaf de ferry gezien. (midden)

Het staketsel bij zware storm. (onder)

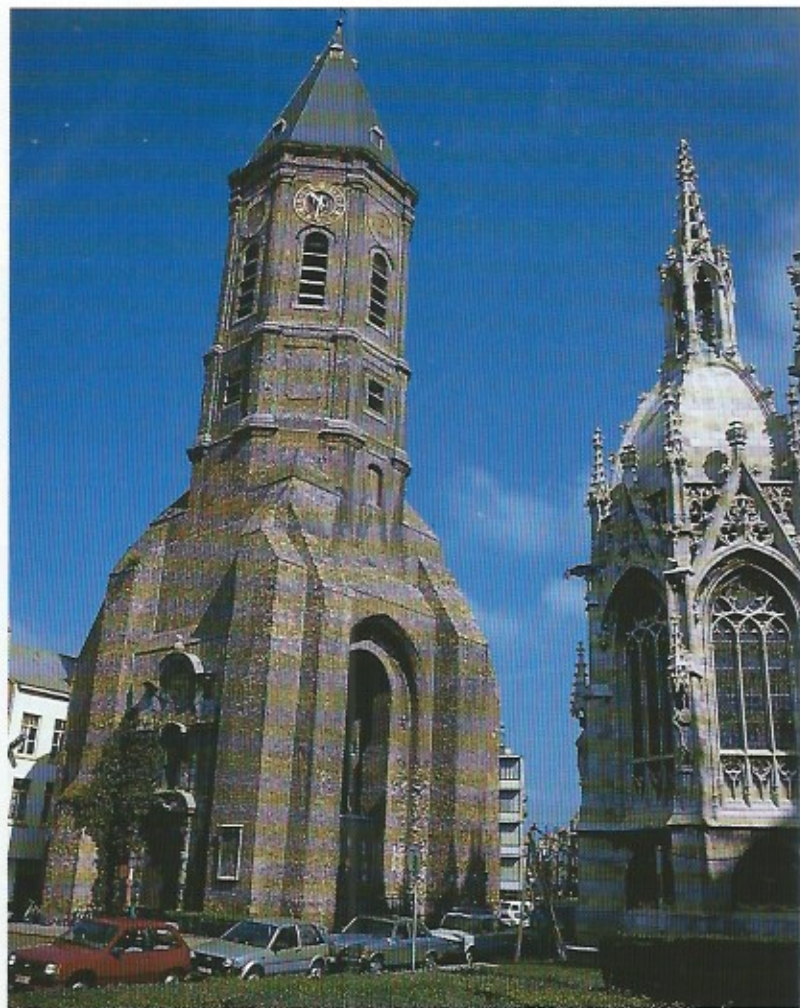
De Peperbusse

Ook het enige echte historische monument dat we in Oostende aantreffen mocht in deze reeks niet ontbreken. Mochten de muren van de Peperbusse kunnen spreken dan zouden we heel veel kunnen te weten komen over het oude Oostende.

De Peperbusse is al wat overblijft van de oude St. Pieterskerk die in Oostende gebouwd werd omstreeks 1479. Meerdere keren werd die kerk geteisterd door vuur. In de middag van 14 augustus 1886 brandde de driebeukige kerk echter volledig af, op de oude toren na. De oude zeshoekige toren hield stand en bleef tot op heden als een indrukwekkend monument het stadsbeeld bepalen.

Een gedeelte van de kruisweg die we in de Peperbusse aantreffen is 17de eeuws. Maar in diezelfde Peperbusse ligt naar verluidt ook de Oostendse kaper Jacob Besage begraven. Het was deze Jacob Besage die in 1629 het bevel voerde over het fregatschip 'Anna', waarmee hij Piet Hein overhoop schoot.

Na dit wapenfeit werd Jacob Besage op zijn beurt door de Hollanders overhoop geschoten. Jacob Besage werd naar Oostende teruggebracht en in de Peperbusse plechtig begraven. Op marmer werd gegrift dat hij «den geuzen Admiraal had doodgeschoten».

Op het Leopold I-plein treffen we het ruiterstandbeeld aan van Leopold I. Het is een bronzen beeld op 4 zuilen van graniet en ontworpen door Jacques de Lalaing. Dit beeld werd ingehuldigd in 1901.

**DE VOORJAARSEDITIE VAN
NOORDZEE MAGAZINE VERSCHIJNT
OP 15 MAART 1991**